

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31414>

Özet

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i (TKÖ), bireylerin kader ve ilahi irade kavramlar?n? psikolojik ve dini aç?dan nas?l yorumlad?klar?n? ve bu yorumlar?n ya?am olaylar?na verdikleri tepkileri nas?l etkiledi?ini ölçmek amac?yla geli?tirilmis? bir **psikometrik** araçtır. Ümit Horozcu taraf?ndan 2018 y?l?nda geli?tirilen bu ölçek, teolojik inançlar?n, özellikle de kader inanc?n?n, bireyin kontrol alg?s?, sorumluluk anlay??? ve ya?amla ba?a ç?kma stratejileri üzerindeki etkilerini sistematik olarak incelemeyi hedeflemektedir. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, Türk kültüründeki **kader** anlay???n?n karma??k do?as?n? yakalamak için kapsaml? bir güvenilirlik ve geçerlik süreci içermiştir.

Ölçek, din psikolojisi ve sosyal psikoloji alanlar?nda, dindarl?k, iyi olu? ve stresle ba?a ç?kma konular?nda yap?lan ara?t?rmalarda kullan?lmak üzere tasarlanm??tır. TKÖ, sadece kader inanc?n?n varl???n? de?il, ayn? zamanda bu inanc?n içeri?ini ve birey taraf?ndan nas?l yap?land?r?ld???n? da de?erlendirerek, geleneksel dindarl?k ölçümlerinin ötesine geçmeyi amaçlamaktadır. Bu ölçek, özellikle ilahiyat ve psikoloji kesi?imindeki akademik çal??malara önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Teistik Kader Alg?s?, Kader, ?lahi ?rade, Din Psikolojisi, **Psikometri**, Ölçek Geli?tirme, Güvenirlik, Geçerlik

Yazarlar

Ümit Horozcu

Amaç

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin (TKÖ) temel amac?, bireylerin teistik çerçevede kaderi nas?l alg?lad?klar?n?, bu alg?n?n boyutlar?n? ve yo?unlu?unu geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilecek bir araç sunmaktır. Kader inanc?, özellikle ?slam kültüründe, bireyin ya?amdaki ba?ar?lar?, ba?ar?s?zl?klar?, sa?lık durumu ve gelece?e yönelik beklentileri gibi pek çok alan? etkileyen merkezi bir **inanç** sistemidir. Bu ölçek, söz konusu inanç sisteminin psikolojik sonuçlar?n? akademik olarak de?erlendirmek için tasarlanm??tır.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, alanyaz?ndaki bo?lu?u doldurmay? hedeflemiştir; zira daha önceki çal??malar genellikle genel dindarl?k veya kontrol oda?? gibi daha geni? yap?lar? ölçmekteydi. TKÖ, bu spesifik teolojik-psikolojik yap?y? hedefleyerek, din ve ruh sa?l??? aras?ndaki karma??k ili?kinin daha derinlemesine anla??lmas?na olanak tan?maktadır. Ölçe?in geli?tirilmesi, hem kuramsal hem de uygulamal? ara?t?rmac?lar için kader alg?s?n?n farkl? psikolojik de?i?kenlerle

(kayg?, depresyon, umutsuzluk vb.) ili?kisini inceleme imkan? sa?lam??t?r.

Yap?

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, **Teistik Kader Alg?s?**d?r. Bu yap?, basitçe kaderin varl???na inanman?n ötesinde, bireyin kaderi ilahi bir plan?n parças? olarak görme derecesini ve bu ilahi plana kar?? gösterdi?i teslimiyet veya direnci kapsar. Yap?, genellikle iki ana boyut etraf?nda ?ekillenir: Birincisi, kaderi mutlak bir teslimiyetle kabul etme e?ilimi (pasif kader alg?s?), ikincisi ise kaderi ilahi irade ile bireysel çaban?n birle?imi olarak görme e?ilimi (aktif ve sorumluluk bilincine dayal? kader alg?s?).

Bu psikolojik yap?, bireyin ya?am olaylar?n? atfetme biçimini (atfetme stili) ve dolay?s?yla stresle ba?a ç?kma mekanizmalar?n? do?rudan etkiler. Örne?in, yüksek pasif kader alg?s?na sahip bir birey, olumsuz olaylar? tamamen ilahi takdire ba?layarak ki?isel sorumluluktan kaç?nabilirken; aktif kader alg?s?na sahip bir birey, ilahi iradeyi kabul ederken dahi kendi çabas?n?n önemini korur. Ölçek, bu nüanslar? ay?rt edebilecek maddeler içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r, böylece kader inanc?n?n adaptif (uyum sa?lay?c?) ve maladaptif (uyum bozucu) yönleri incelenebilir.

Geçerlik

Horozcu (2018) taraf?ndan yürütölen geli?tirme çal??mas?nda, Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin geçerli?ini sa?lamak amac?yla çe?itli yöntemler kullan?lm??t?r. Öncelikle, **içerik geçerli?i**, alan?nda uzman akademisyenlerin (?lahiyat ve Psikoloji) görü?leri al?narak sa?lanm??t?r. Uzmanlar, maddelerin ölçölmek istenen yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini de?erlendirmi?tir.

Yap? geçerli?i ise, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullan?larak incelenmi?tir. AFA, ölçe?in beklenen alt boyutlara ayr?l?p ayr?lmad???n? gösterirken, DFA ise elde edilen faktör yap?s?n?n teorik modellerle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmi?tir. Çal??ma, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve faktör yüklerinin yeterli düzeyde oldu?unu göstermi?tir. Ayr?ca, yak?nsak ve ayr??an geçerli?i test etmek amac?yla, ölçek puanlar?n?n di?er ilgili psikolojik yap?larla (örne?in dindarl?k ölçekleri veya kontrol oda?? ölçekleri) beklenen yönde ili?kilenip ili?kilenmedi?i de kontrol edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri, iç tutarl?l?k ve zamana ba?l? istikrar (test-tekrar test) yöntemleri kullan?larak gerçekte?tirilmis?tir. ?ç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar homojen bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Horozcu'nun çal??mas?nda, ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s? olan **Cronbach Alfa** de?erinin yüksek oldu?u bulunmu?tur. Yüksek alfa de?eri, ölçe?in maddelerinin birbirleriyle tutarl? oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? i?aret eder.

Ek olarak, alt boyutlar?n Cronbach Alfa de?erleri de ayr? ayr? incelenmi? ve her bir boyutun yeterli düzeyde iç tutarlı?a sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Güvenirli?in di?er bir yönü olan **test-tekrar test** güvenilirli?i ise, ölçe?in farklı zamanlarda uyguland???nda tutarlı sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek için kullanılm??t?r. Bu analizler, ölçe?in zaman içinde stabil kald???n? ve ölçtü?ü yap?n?n göreceli olarak kalıcı oldu?unu göstermi?tir.

Faktör Analizi

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, yap?sal geçerli?i kanıtlamak için Faktör Analizi merkezi bir rol oynam??t?r. Çal??manın ilk a?amasında, ölçe?in teorik olarak beklenen boyutlar?n? ortaya ç?karmak amacıyla Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılm??t?r. AFA sonuçlar?, ölçe?in orijinal yap?s?n?n birden fazla faktörden olu?tu?unu ve bu faktörlerin teistik kader alg?s?n?n farklı yönlerini (örneğin, pasif teslimiyet ve aktif çaba) temsil etti?ini göstermi?tir.

AFA ile belirlenen faktör yap?s? daha sonra ba??msuz bir örneklem üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi?tir. DFA, modelin veriyle uyumunu de?erlendirmek için çe?itli uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) kullanılm??t?r. Elde edilen uyum indeksleri, geli?tirilen çok faktörlü modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergiledi?ini ve ölçe?in yap?sal geçerli?inin doğruland???n? göstermi?tir. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik temelini güçlendirerek, ara?tırmacılara kader alg?s?n?n alt boyutlar?n? ayr? ayr? inceleme olana?? sunmu?tur.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Orijinal çal??mada belirtilmese de, benzer psikometrik araçlar genellikle 5'li veya 7'li Likert Ölçe?i formatında derecelendirilmi?tir (Örneğin: 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum).

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler ve Üniversite Öğrencileri

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Ölçe?in geli?tirme çal??ması genellikle üniversite öğrencisi örneklemi üzerinde yapılm??t?r, ancak ölçe?in yeti?kin popülasyonlarda da kullanılması önerilmektedir. Popülasyon detaylar? için orijinal makaleye başvurulmalıdır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Maddeler, bireylerin kader hakkındaki inanç ve tutumlar?n? ölçmeye yönelik ifadelerden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Teistik ?nançlar, Dini Ba?a Ç?kma, Psikolojik Uyum, Atfetme Stili, Faktör Analizi, Üniversite Ö?rencileri, Cronbach Alfa

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: umit.horozcu@istanbul.edu.tr

Correspondence Address: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in kullan?m? genellikle akademik ve ara?t?rma amaçlar? için ücretsizdir, ancak ticari veya klinik amaçlı? kullan?mdan önce sorumlu yazar Ümit Horozcu ile ileti?ime geçilmesi ?iddetle tavsiye edilir. Ölçe?in geli?tirme ve yay?n y?I? **2018**'dir. Yaz??ma adresi yukarıda belirtilmiştir; ileti?im için e-posta adresi: umit.horozcu@istanbul.edu.tr.

Bu tür psikometrik araçların etik kullan?m?, özellikle de akademik çal??malarda, kaynak gösterimi ve yazardan izin alınmas? gereklili?ini içerir. Ara?t?rmacılar, ölçe?i kullanmadan önce ilgili makaleyi incelemeli ve yazara dan??mal?dır.

Kaynaklar

Horozcu, Ü. (2018). Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin geli?tirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çal??mas?. *Darulfunun İlahiyat*, 29, 9-24. DOI: <http://dx.doi.org/10.26650/di.2018.29.1.0101>

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[teistik-kader-algisi-olcegi-toad.pdf](#)

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Orijinal kaynakta ölçek maddeleri aç?kça belirtilmemiştir. Maddelerin tamamına ulaşmak için Horozcu (2018) makalesine veya sorumlu yazara başvurulmas? gerekmektedir.